Lietas arhīva Nr. A42-00196-21/18
ECLI:LV:ADRJRIT:2021:0420.A420306219.5.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021. gada 20. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A. Zariņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Pirmais Baltijas Kanāls" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „TEM TV" pieteikumu par Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 2019. gada 20. novembra lēmuma Nr. 224 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk – Padome) 2015. gada 5. novembra lēmumu Nr. 170 pieteicējai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Baltijas Pirmais Kanāls" (turpmāk – Pirmais Baltijas Kanāls) izsniegta retranslācijas atļauja Latvijas teritorijā. Atbilstoši minētajai atļaujai Pirmajam Baltijas Kanālam ir tiesības retranslēt citu starpā sabiedrības ar ierobežotu atbildību „TEM LV" (turpmāk – TEM LV) pārstāvētajai Krievijas komercsabiedrībai piederošās programmas „Vremya: dalekoye i blizkoye", „Bobjor", „Dom Kino", „Dom Kino PREMIUM", „Muzika Pervogo", „O!", „Poyekhali", „TELECAFE", „Peterburg?5 kanal".

[2] Ar Padomes 2019. gada 20. novembra lēmumu Nr. 224 nolemts aizliegt izplatīt programmas „Vremya: dalekoye i blizkoye", „Bobjor", „Dom Kino", „Dom Kino PREMIUM", „Muzika Pervogo", „O!", „Poyekhali", „TELECAFE", „Peterburg?5 kanal" Latvijas Republikas teritorijā visos padomes uzraudzībā esošajos publiskajos elektroniskajos sakaru tīklos uz laiku līdz Eiropas Savienības Padomes noteikto sankciju par Ukrainas teritoriālās integritātes, suverenitātes un neatkarības graušanu atcelšanai pret konkrētu personu (vai personu loku), kura ir tieši vai netieši saistīta ar norādītajām programmām. Lēmumā norādīti tālāk minētie apsvērumi.

[2.1] Valsts drošības iestāde informēja Padomi, ka minētās programmas iekļaujas Krievijas mediju holdinga sastāvā, kura viens no patiesajiem labuma guvējiem – /pers. A/ – ir iekļauts to personu sarakstā, pret kurām Eiropas Savienības Padome noteikusi sankcijas.

[2.2] Pieņemams, ka programmas izplatīšanas tiesību nodošana notiek par noteiktu atlīdzību programmas īpašniekam. Tātad norādītais Krievijas mediju holdinga patiesais labuma guvējs gūst ienākumus no minēto televīzijas programmu izplatīšanas Latvijas teritorijā.

[2.3] Minēto televīzijas programmu retranslācija Latvijas teritorijā un to uzturēšana Latvijā retranslējamo audio un audiovizuālo programmu sarakstā ir pretrunā Eiropas Savienības Padomes 2014. gada 17. marta Regulas Nr. 269/2014 par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība, (turpmāk – Regula Nr. 269/2014) 2. pantā noteiktajam aizliegumam netieši sankciju subjektam darīt pieejamus finanšu līdzekļus vai saimnieciskos resursus.

[3] 2019. gada 20. decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts Pirmā Baltijas Kanāla un TEM LV pieteikums par Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 2019. gada 20. novembra lēmuma Nr. 224 atcelšanu. Pieteikumā norādīti tālāk minētie argumenti.

[3.1] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 60. panta 13. punkts nepiešķir Padomei tiesības apturēt Latvijā retranslējamo audio un audiovizuālo programmu sarakstā esošu programmu izplatīšanu.

[3.2] Pirmā Baltijas Kanāla tiesības uz programmu retranslāciju var ierobežot tikai uz likuma pamata. Pārsūdzētajā lēmumā nav norādīts pamatojums, ka ar retranslēto programmu saturu būtu pārkāpti programmu veidošanas nosacījumi vai ierobežojumi. Līdz ar to nav tiesiska pamata Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma $21.^5$ panta pirmās daļas piemērošanai.

[3.3] Pieņemot pārsūdzēto lēmumu, Padome nav uzklausījusi pieteicējas kā administratīvā akta adresātus, pārsūdzētajā lēmumā nav pamatojusi iemeslu, kādēļ uzklausīšana netika veikta.

[3.4] Padome lēmumā atsaukusies uz drošības iestādes saņemtu informāciju, bet nav norādījusi ne to, kāda iestāde informēja Padomi, ne informācijas saturs, ne arī ziņas par iespēju iepazīties ar to. Ievērojot, ka pārsūdzētais lēmums ir balstīts uz materiāliem, kas nav pieteicēju rīcībā, pārsūdzētais lēmums nevar būt tiesisks un pienācīgi pamatots.

[3.5] Pārsūdzētajā lēmumā nav sniegts pamatojums un pierādījumi, ka tajā norādītā persona /pers. A/ saņem samaksu par programmu retranslācijas tiesību iegūšanu un atbilst patiesā labuma guvēja definīcijai.

[3.6] Padome pārsūdzētajā lēmumā nepamatoti atsaukusies uz Eiropas Savienības Padomes 2014. gada 17. marta lēmumu Nr. 2014/145/KĀDP (turpmāk – Lēmums Nr. 2014/145/KĀDP), jo minētais lēmums attiecībā uz personām, kuras nav tikušas pienācīgā kārtā uzklausītas, iespējams, var tikt uzskatīts par prettiesisku, jo ir konstatējams potenciāls pamattiesību aizskārums.

[3.7] Ar pārsūdzēto lēmumu skartas pieteicēju īpašumtiesības. Padome pārsūdzētajā lēmumā ir atsaukusies uz demokrātiskas iekārtas principu, taču vienlaikus nav ievērojusi ne minēto principu, ne arī samērīguma principu, nav veikusi lietderības apsvērumus. Atbilstoši Regulai Nr. 269/2014 ir iespējams iesaldēt sankciju subjekta finanšu līdzekļus kredītiestādēs, tādēļ nav samērīgi vienlaikus ierobežot trešās personas – Pirmā Baltijas Kanāla – tiesības uz uzņēmējdarbību un īpašumtiesībām.

[3.8] Regula Nr. 269/2014 un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums (turpmāk – Sankciju likums) nav piemērojami programmu apraidei. No Sankciju likuma izslēgta norma, kas paredzēja iespēju piemērot civiltiesiskos ierobežojumus attiecībā uz mantisko tiesību iegūšanu un atsavināšanu. Uz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdi likums nepieļāva piemērot mantiska rakstura sankcijas.

[3.9] Padome pārsūdzētajā lēmuma pamatojumā ir atsaukusies uz iekšējo normatīvo aktu, proti, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares nacionālās attīstības stratēģijas 2018.?2022. gadam (turpmāk – Stratēģija) 5. pielikuma 6.3. punktu, kas privātpersonai nav saistošs.

[3.10] Pieteicēju galvenais komercdarbības veids ir televīzijas programmu izstrāde, izplatīšana un apraide. Septiņām no astoņām programmām, kuras Padome pieteicējai aizliegusi retranslēt, bija saņemta programmu īpašnieka atļauja tās retranslēt. Tādējādi noteiktā aizlieguma darbība pieteicējām nodara ievērojamus zaudējumus. Padome nav norādījusi, ka programmas nedrīkst retranslēt Latvijas teritorijā to satura dēļ.

[4] Paskaidrojumā par pieteikumu Padome norāda, ka pieteikumu neatzīst, lūdz to noraidīt. Paskaidrojumā norādīts tālāk minētais.

[4.1] Padome pārsūdzēto lēmumu pieņēma, izvērtējot Valsts drošības dienesta sniegto informāciju, nolūkā izvairīties no Eiropas Savienības noteikto sankciju pārkāpšanas un nolūkā pasargāt elektroniskos plašsaziņas līdzekļus no Regulas Nr. 269/2014 noteikumu pārkāpšanas. Sankciju likums un Regula Nr. 269/2014 paredz Padomes pienākumu izdot administratīvo aktu.

[4.2] Pārsūdzētais lēmums ir vispārīgs administratīvais akts, tāpēc pieteicēju viedokļu un argumentu noskaidrošana nebija nepieciešama. Nebūtu adekvāti noskaidrot visu attiecināmo personu viedokli, jo tas jebkurā gadījumā nevar ietekmēt Valsts drošības dienesta konstatētos faktus.

[4.3] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 60. panta 13. punkts ir imperatīva tiesību norma un kopsakarā ar citām likumā iekļautām Padomes tiesībām un pienākumiem paredz Padomes tiesības apturēt Latvijā retranslējamo programmu sarakstā esošu programmu izplatīšanu. Likumdevējs, nosakot Padomes kompetenci, likumā noteikto pienākumu izpildes kārtību ir atstājis Padomes ziņā, neierobežojot tās tiesības ar likumā noteikto.

[4.4] Uz izskatāmo lietu nav attiecināmi pieteicēju argumenti par programmu vispārīgo veidošanas noteikumu pārkāpumiem vai programmu veidošanas ierobežojumiem, jo par to lietā nav strīda.

[4.5] Pārsūdzētais lēmums izdots saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 62. pantu. Tā steidzamība loģiski izriet no lēmumā norādītajiem apstākļiem un normatīvajiem aktiem, kas norāda uz Eiropas Savienības sankciju iespējamiem pārkāpumiem.

[4.6] Strīdus televīzijas programmas Regulas Nr. 269/2014 1. panta d) un e) daļas tvērumā ir uzskatāmas par saimniecisko resursu un pakļaujamas ierobežošanai. Tādēļ Regula Nr. 269/2014 un Sankciju likums ir tieši piemērojami attiecībā uz programmu apraidi.

[4.7] Padomes kompetencē neietilpst informācijas par patieso labuma guvēju izvērtēšana, ar to nodarbojas kompetentās valsts drošības iestādes, sniedzot attiecīgu atzinumu. Padomei nav pamata apšaubīt Valsts drošības dienesta sniegtās ziņas par patieso labuma guvēju.

[4.8] Saskaņā ar aktuālo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru nav pamata pieteicēju pieņēmumam, ka Lēmums Nr. 2014/145/KĀDP uzskatāms par prettiesisku.

[4.9] Pārsūdzētajā lēmumā ir izdarīti lietderības apsvērumi, konstatēta programmu izplatīšanas apturēšanas nepieciešamība, lietderība un samērīgums.

[4.10] Eiropas Savienības noteiktajām sankcijām ir augstāks mērķis – saglabāt mieru, drošību, tiesiskumu un sabiedrisko kārtību, kas ir visas sabiedrības un valsts nacionālās intereses. Ievērojot noteiktās sankcijas, labums, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti personai vai personu lokam, ir ievērojami lielāks, nekā šīs personas vai personu loka tiesisko interešu ierobežojumi.

[4.11] Administratīvā procesa likuma 61. pantā noteiktās tiesības iepazīties ar lietu neaptver informāciju, kas saskaņā ar šī likuma 54. panta otro daļu vai citiem likumiem nav izpaužama. Valsts drošības dienesta sniegtajai informācijai ir noteikts informācijas dienesta vajadzībām statuss.

[4.12] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares nacionālās attīstības stratēģija ir ārējais normatīvais akts.

[4.13] Pieteicējas nav iesniegušas pierādījumus par zaudējumu apmēru, kas tām nodarīti ar pārsūdzētā lēmuma darbību, kā arī nav norādījušas uz nesamērīgiem resursiem zaudējumu novēršanā vai atlīdzināšanā.

[4.14]Nepamatots ir pieteicēju apgalvojums par ievērojamiem zaudējumiem. Pārsūdzētais lēmums neietekmē Pirmā Baltijas Kanāla izsniegtās retranslācijas atļauju, saskaņā ar kuru tas turpina veiksmīgi vairāk nekā 50 programmu retranslāciju. Tāpat Pirmajam Baltijas Kanālam ir izsniegtas trīs pārrobežu apraides atļaujas televīzijas programmu apraidei. Tātad konkrēto programmu retranslācija nav vienīgais Pirmā Baltijas Kanāla komercdarbības veids. Savukārt TEM LV ir tiesību turētājs vairākām Pirmā Baltijas Kanāla retranslētajām programmām. Nekas netraucē pieteicējām turpināt veikt komercdarbību un gūt no tās peļņu.

[4.15] Pieteicējas neizprot, ka, turpinot izplatīt strīda programmas, pieteicējas pašas pārkāpj Eiropas Savienības Padomes noteiktās sankcijas, par ko ir paredzēta krimināltatbildība.

[5] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajai daļai lieta tiek skatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Eiropas Savienības Padome ar Lēmumu Nr. 2014/145/KĀDP izveidoja personu sarakstu, pret kurām tiek vērstas Eiropas Savienības sankcijas attiecībā uz darbībām, ar kurām tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība. Pamatojoties uz minēto lēmumu, Eiropas Savienības Padome pieņēma Regulu Nr. 269/2014, kuras 2. pants noteic pienākumu iesaldēt visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir jebkuru Regulas I pielikumā uzskaitītu fizisko personu vai ar tām saistītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā. Saskaņā ar Regulas Nr. 269/2014 1. panta "d" daļu saimnieciskie resursi ir visdažādākie materiālie vai nemateriālie, kustamie vai nekustamie aktīvi, kas nav līdzekļi, bet ko var izmantot, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus; bet saskaņā ar "e" daļu – saimniecisko resursu iesaldēšana ir liegums izmantot saimnieciskos resursus, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus, tostarp – bet ne tikai – pārdodot, iznomājot vai ieķīlājot šos saimnieciskos resursus. Ar pārsūdzēto lēmumu ir aizliegts izplatīt televīzijas programmas Latvijas Republikas teritorijā. Televīzijas programmu izplatīšanu izmanto, lai iegūtu līdzekļus, tāpēc televīzijas programmas ir uzskatāmas par saimniecisko resursu Regulas Nr. 269/2014 izpratnē, tās ir pakļautas Regulā Nr. 269/2014 noteiktajiem saimniecisko resursu izmantošanas liegumiem.

[7] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 60. panta pirmās daļas 13. punkts noteic, ka Padome veicina Latvijas nacionālajām interesēm atbilstošu elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu politiku. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 57. panta pirmā daļa noteic, ka Padome ir neatkarīga pilntiesīga autonoma institūcija, kas atbilstoši savai kompetencei pārstāv sabiedrības intereses elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā, kā arī uzrauga, lai to darbībā tiktu ievērota Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi normatīvie akti. Minētās tiesību normas nosaka Padomes pienākumu veicināt nacionālajām interesēm atbilstošu programmu politiku, kā arī uzraudzīt normatīvo aktu ievērošanu jomās, kas ir padomes kompetencē. Tā kā Padome ir tiesīga piešķirt retranslācijas atļauju, tad Padome ir arī tiesīga noteikt izsniegtās retranslācijas atļaujas izmantošanas liegumu. Padome citastarp ir tiesīga pārbaudīt, vai Latvijā retranslējamo programmu sarakstā esošu programmu izplatīšana atbilst Regulas Nr. 269/2014 normām.

[8] Eiropas Savienības Padome ar 2014. gada 30. jūlija Īstenošanas regulu Nr. 826/2014, ar kuru īsteno Regulu Nr. 269/2014 (turpmāk – Īstenošanas regula Nr. 826/2014) Regulas Nr. 269/2014 I pielikuma personu sarakstā, pret kurām vērstas Eiropas Savienības Sankcijas, citu starpā iekļāva arī Krievijas Federācijas pilsoni /pers. A/. Minētās Regulas pielikumā norādīts, ka viņš gūst labumu no saiknēm ar Krievijas lēmumu pieņēmējiem. Viņš ir *Bank Rossiya* priekšsēdētājs un lielākais akciju turētājs; 2013. gadā viņam piederēja 38 procenti minētās bankas, ko uzskata par Krievijas Federācijas augstāko amatpersonu personīgo banku. Kopš Krimas nelikumīgās aneksijas *Bank Rossiya* ir atvērusi filiāles Krimā un Sevastopolē, tādējādi konsolidējot to integrāciju Krievijas Federācijā. Turklāt *Bank Rossiya* pieder nozīmīga daļa *National Media Group*, kas savukārt kontrolē televīzijas kanālus, kuri aktīvi atbalsta Krievijas valdības īstenoto Ukrainas destabilizācijas politiku. Tiesa iepazinās ar Valsts drošības dienesta rīcībā esošajiem pierādījumiem, kas apstiprina to, ka /pers. A/ ir Krievijas mediju holdinga *National Media Group* viens no patiesajiem labuma guvējiem. *National Media Group* kontrolē televīzijas kanālus, kuru programmu izplatīšana aizliegta ar pārsūdzēto lēmumu. Informācija par to, ka *National Media Group* pieder 29 procenti *Pirmā Baltijas kanāla* akciju bija publicēta *National Media Group* mājas lapā (*http://nm-g.com/actives/sections.php?ID_BLOCK=1&ID_SECTION=1*). Tiesa norāda, ka pieteicējas bija informētas par tiem apsvērumiem, kas ir pārsūdzētā lēmuma pamatā, pat ja tām ir liegts iepazīties ar Valsts drošības dienesta rīcībā esošajiem pierādījumiem. Lai tiesību uz aizstāvību pārkāpums izraisītu tiesību akta atcelšanu, ir jāpierāda, ka šī pārkāpuma neesamības gadījumā procedūras iznākums varētu būt bijis citāds (*Eiropas Savienības Tiesas 2017. gada 15. jūnija sprieduma lietā Nr. T-262/15 Dmitrii Konstantinovich Kiselev pret Eiropas Savienības Padomi 153. punkts*). Konkrētajā gadījumā apsvērumi par /pers. A/ sankciju sarakstā iekļaušanas apsvērumiem bija norādīti jau pašā Īstenošanas regulā Nr. 826/2014.

[9] Pārsūdzētais lēmums ir vispārīgais administratīvais akts, tas nav izdots individuāli attiecībā uz pieteicējām, bet gan uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos, proti, uz visiem plašsaziņas līdzekļiem, kuri saņēmuši retranslācijas atļauju.

Administratīvā procesa likuma 62. panta otrā daļa noteic, ka personas viedokļa un argumentu noskaidrošana nav nepieciešami, ja: 1) administratīvā akta izdošana ir steidzama un jebkura kavēšanās tieši apdraud valsts drošību, sabiedrisko kārtību, vidi, personas dzīvību, veselību vai mantu; 2) gadījums ir objektīvi mazsvarīgs; 3) no gadījuma būtības izriet, ka personas viedokļa noskaidrošana nav iespējama vai adekvāta.

Kā to paskaidrojumā pamatoti norādījusi iestāde, pārsūdzētā lēmuma steidzamība izrietēja no Eiropas Savienības sankciju iespējamiem pārkāpumiem, kas savukārt bija saistīts ar iespējamu valsts drošības apdraudējumu un sabiedriskās kārtības pārkāpumu.

[10] Ievērojot minēto, pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, nav pamata tā atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251. panta sesto daļu un 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Pirmais Baltijas Kanāls" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „TEM TV" pieteikumu par Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 2019. gada 20. novembra lēmuma Nr. 224 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.